

Tomas Johansson och Lena Lundkvist
Avdelningen för Befolkning och Valfärd

Möte i användarrådet för befolkning, demografi och integration 11 maj 2020

Närvarande:

- Anders Ljungberg, Arbetsförmedlingen, ordförande
- Björn Andersson, Sveriges kommuner och landsting
- Monir Dastserri, Arbetsmarknadsdepartementet
- Ulla Moberg, Region Stockholm
- Jonas Norlin, Finansdepartementet
- Anders Wirhed, Justitiedepartementet
- Gunnar Andersson, Stockholms universitet
- Bengt Eriksson, Boverket
- Ulrika Gustavsson, Delmos

Från SCB

- Magnus Sjöström, BV/LEDN
- Maj Eriksson Gothe, BV/PI
- Marie Lideus, BV/BEV
- Lena Lundkvist, BV/PI, sekreterare
- Tomas Johansson BV/BEV, sekreterare
- Malin Forsberg, BV/BEV (punkt 6)
- Alexandra Malm, BV/BEV (punkt 8)
- Rikard Gard, PMU/MIÖ (punkt 8)
- Kaisa Ben Daher, ES/LEDN (punkt 9)

Frånvarande:

- Nils Mårtensson, Sveriges kommuner och landsting
- Osman Aytar, Mälardalens högskola

1. Mötet öppnas

Anders Ljungberg

Ordföranden hälsade alla välkomna till detta virtuella möte. Ett särskilt välkomnande fick Ulrika Gustavsson från Delmos som kommer att ta över Ali Abdelzadehs plats i användarrådet.

Anders nämnde att coronapandemin har medfört att många av oss jobbar hemifrån för att minska smittspridningen i samhället och det i stort fungerar rätt bra. På arbetsmarknaden har nedstängningen dock medfört stora konsekvenser. Under perioden 1 mars till 26 april har 63 000 personer¹ varslats om uppsägning och 109 000 personer har skrivits in på Arbetsförmedlingen (AF). Statens subventionering vid korttidspermitteringar har underlättat situationen för arbetsgivare och arbetstagare. Hittills har cirka 45 000 ansökningar inkommit till Tillväxtverket vilket har berört cirka 400 000 arbetstagare.

Arbetsförmedlingens senaste prognos bedömer att arbetslösheten i sommar kommer att uppgå till 11 procent och deras mest negativa prognos bedömer att arbetslösheten i september kommer att vara så hög som 14 procent, vilket motsvarar 750 000 personer.

Värst utsatta branscher är Hotell och restaurang, bemanningsföretag och transportföretag. Men Arbetsförmedlingen ser nu även att varslen spiller över till industrin.

AF bedömer dock att de som blir arbetslösa i denna kris har goda förutsättningar att komma tillbaka till arbetsmarknaden då de i de flesta fall har en relativt hög utbildning.

Idag, 11 maj 2020, släpper AF ny statistik om arbetslösa, <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/press/pressmeddelanden?id=1DDD42150DCAB58A>. Nu är närmare 430 000 personer inskrivna som arbetslösa. Den 17 juni kommer AF att släppa en arbetsmarknadsprognos för de kommande åren, Arbetsmarknadsutsikterna våren 2020. Nytt denna gång är att SCB står för enkätinsamlingen, vilket Anders uppskattade mycket.

2. Godkännande av dagordning

Inga synpunkter.

3. Mötesanteckningar från föregående möte

Anders Wirhed på Justitiedepartementet undrade hur det går med arbetet att publicera statistik över nya svenska medborgare med en

¹ Timanställda och personer som har varslats från arbetsplatser med färre än fem anställda ingår inte.

tätare periodicitet, kvartal eller halvår. Han fick till svar att SCB fortfarande tittar på frågan. Då det även fanns önskemål att statistiken skulle innehålla information om vistelsetid i Sverige när personer erhåller svenskt medborgarskap behöver vissa underligheter i underlaget undersökas närmare. Exempelvis dyker det upp personer som får svenskt medborgarskap väldigt kort tid efter invandring utan någon uppenbar anledning. SCB behöver undersöka dessa personer närmare innan denna typ av statistik kan publiceras.

4. SCB-frågor

*Magnus Sjöström, Avdelningen för Befolkning och Välfärd, tf.
Avdelningschef*

Magnus inledde med att berätta om hur SCB har arbetat under coronakrisen. Redan i början av mars aktiverades SCB:s krisledningsorganisation. En grupp har inrättats för särskild samhällsanalys och det har publicerats en hel del statistik på en särskild coronasida, <https://www.scb.se/hitta-statistik/corona/corona-i-statistiken/>. Det har varit ett stort fokus på uppgiftslämnarna för att inte SCB ska tappa viktig indata. Hittills har inte SCB drabbats av särskilt hög sjukfrånvaro.

Därefter berättade Magnus om SCB:s strategiarbete och de kraftsamlingar som görs på myndigheten.

Slutligen berättade Magnus om översynen av statistikområden. Målet med översynen av statistikområdena är att Statistikansvariga myndigheter (SAM) ska lämna ett samlat och välförankrat förslag till regeringen om en förordningsändring avseende vilka statistikområden som är relevanta för den officiella statistiken.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrade över de kartverktyg som numera finns tillgängliga hos SCB. Han fick då en länk till en sida där man kan hitta SCB:s kartverktyg: <https://www.scb.se/om-scb/nyheter-och-pressmeddelanden/scb-lanserar-kartverktyg-for-lokal-aldersstatistik>. Det är dock inte helt uppenbart om det även i detta verktyg är möjligt att själv ladda statistik som visas på kartan. [Instruktion till kartverktyget](#).

Ordförande undrade hur vårbudgeten påverkade SCB. Han fick till svar att det inte var några stora förändringar.

SCB fick även frågor om uppdragsverksamheten. För stunden ökar mikrodatauppdragen då många forskare vill forska om effekterna av coronapandemin. För andra uppdrag ser dock SCB en viss nedgång, vilket delvis kan förklaras av SCB:s arbete med öppna data som minskar behovet av specialbearbetad statistik.

SCB har även lanserat ett nytt mobilanpassat verktyg som kan användas för jämförelser mellan kommuner. Sidan lanserades i mitten av mars 2020 och kommer att utökas med tiden. Tyvärr fungerar den inte för alla webbläsare: <https://kommunsiffror.scb.se/>.

Ordförande undrade även hur flytten till Solna Strand fortgår. Magnus sade att den mer eller mindre går efter plan även om inflyttningen förmodligen blir en mer utdragen process än vad som ursprungligen var planerat.

5. Nyheter inom befolkningsstatistiken

Tomas Johansson, Enheten för befolkning och ekonomisk välfärd

Han berättade kort om den superpreliminära statistik över döda som sedan början av april har publicerats varje vecka; [Länk till statistiken över döda](#). Vidare berättade han om arbetet med öppna data, annan ny statistik som har publicerats sedan förra mötet, lite om Registret över totalbefolkningen samt arbetet med officiell statistik inom befolkningsstatistiken.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrade över övertäckningen i befolkningsstatistiken. Metodstatistikern Rikard Gard berättade då om ett arbete som SCB gör i samarbete med Skatteverket. Övertäckningen bedöms på riksnivå vara mellan 60 000 och 70 000 personer.

Även när SCB tar fram statistik över total befolkning som levereras till Eurostat en gång per år skattas övertäckningen i befolkningen. Den modellen bygger på att man genom att se registeravtryck bestämmer en "sannolikhet" på varje person i befolkningen att denne tillhör övertäckningen. Dessa övertäckningssannolikheter summeras vilket ger en total uppskattning av övertäckningen. Även denna hamnar mellan 60 000 och 70 000 personer. I befolkningsstatistikens senaste kvalitetsdeklaration finns denna text:

Gällande övertäckningen på riksnivå så bedömer SCB den till att vara mindre än 0,2 procent för personer födda i Sverige per den 31 december 2018. För personer födda i Norden antogs övertäckningen vara cirka 1,3 procent och för personer från övriga världen beräknades övertäckningen vara cirka 2,8 procent av populationen.

Ordföranden avslutade punkten med att nämna att antalet döda under vecka 15 år 2020 var det högsta som uppmätts under hela 2000-talet, 2 554 dödsfall.

6. Senaste nytt från användarträffar om den officiella integrationsstatistiken

Malin Forsberg, Enheten för befolkning och ekonomisk välfärd

Malin berättade att de under februari och mars 2020 har träffat länsstyrelser och kommuner samt forskare vid Göteborgs universitet. Tyvärr medförde coronapandemin att ett antal möten har blivit inställda eller stympade.

Inför alla möten har Malin skickat diverse underlag och frågeställningar för att underlätta diskussionerna.

Malin berättade kort om de önskemål som användarna har. Exempelvis vill användarna ha en bra nulägesbeskrivning på så låg regional nivå som möjligt och ökade möjligheter att följa individer över tid. Malin fortsatte sin presentation med att berätta om efterfrågade ämnen och bakgrundsvariabler. Presentationen avslutades med att berätta om det fortsatta arbetet med registerdata för integration och utvecklingen av officiell statistik för integration.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot frågade om årets integrationsrapport. Maj Eriksson Gothe berättade att årets integrationsrapport publiceras 15 oktober, och i rapporten kommer SCB att följa kommunmottagna år 2016 för att se om de stannade i kommunen eller har flyttat vidare.

Det framgick att det finns ett stort intresse för statistik över kommunmottagna.

7. Nationella befolkningsframskrivningen

Lena Lundkvist, Prognosinstitutet

Till följd av förseningar i programmet beslutade ordföranden att Lenas punkt flyttades till efter punkt 9 i dagordningen.

Lena berättade om årets befolkningsframskrivning som publicerades den 8 april. 2020 är ett mellanår där det endast är antagandena för de närmaste åren som revideras. Årets antagande fastställdes den 20 mars då coronapandemins verkningar just hade börjat bli påtagliga.

När antagandena sattes tittade man på hur 1990-talskrisen och den ekonomiska nedgången 2008/2009 hade påverkat födselar och migrationer. Vid 1990-talskrisen gick födelsetalen kraftigt ner, men 2008/2009 var det däremot en liten ökning.

Prognosinstitutet bedömer att fruktsamheten kommer att bli lägre än vid förra årets framskrivning, men att det inte kommer att medföra ett minskat antal födda barn de närmaste åren. När det gäller den internationella migrationen så är bedömningen att krisen kommer att

ha en stor påverkan på migration för studier och arbete när det gäller personer födda i Norden och EU. För personer födda utanför EU/Norden är däremot bedömningen att krisen kommer ha en liten påverkan. Eventuellt kommer flykting- och anhöriginvandringen att förskjutas något i tiden, men på längre sikt blir det ingen större påverkan.

Medellivslängden är längre jämfört med föregående framskrivning. Det beror främst på att litet antal avlidna år 2019. Hur covid-19 påverkar årets totala dödlighet är fortfarande oklart.

I stort skiljer sig inte årets framskrivning så mycket från förra årets framskrivning. Befolkningen år 2070 bedöms i år bli 14 400 personer lägre än motsvarande bedömning 2019.

Slutligen berättade Lena lite kort om den ändring av länderindelningen som de ska göra till nästa år. Istället för HDI-grupper som är svåra att kommunicera och förstå kommer indelningen i fortsättningen baseras på geografi. Det kommer att bli fem grupper; Sverige, Norden/EU, Asien, Afrika och Övriga (Övriga Europa, Nordamerika, Sydamerika, Oceanien).

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrade över nivån på det summerade fruktsamhetstalet. I denna tabell framgår fruktsamhetstalet de närmaste åren både totalt och per födelselandgrupp enligt den aktuella framskrivningen: <http://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/87799>. Som lägst går det ner till 1,69.

8. Regionala befolkningsprognoser

Alexandra Malm, Enheten för befolkning och ekonomisk välfärd och Rikard Gard, Metodenhet individ på Avdelningen för process- och metodutveckling

Alexandra började presentationen med att berätta att SCB den 3 juni kommer att publicera befolkningsframskrivningar per kommun för åren 2020-2070 i SCB:s statistikdatabas. Detta gör SCB som ett led i SCB:s strategi att tillgängliggöra mer statistik kostnadsfritt. I samband med publiceringen kommer även en rapport som fokuserar på perioden 2020-2030.

Alexandra förklarade även att det även i framtiden blir nödvändigt med skraddarsydda prognoser bland annat för mindre områden i kommuner, men även i de fall kunden har särskilda önskemål om de antaganden som ska ligga till grund för befolkningsframskrivningen.

Därefter började Rikard Gard berätta om metoden som används för att ta fram statistiken. Grunden är en kohortmodell där befolkningen skrivs fram ett år i taget:

$$\text{Pop}(t+1) = \text{Pop}(t) + \text{Födda}(t+1) + \text{Döda}(t+1) + \text{Inflytt}(t+1) + \text{Utflytt}(t+1).$$

Rikard berättade att de i beräkningarna gör antaganden för Fruktksamhet, Dödlighet, Inrikes inflyttning (från samma län), Inrikes inflyttning (från annat län), Invandring, Inrikes utflyttning (till samma län), Inrikes utflyttning (till annat län) och Utvandring.

Därefter berättade Gard lite mer om detaljerna bakom modellen. Beräkningen bygger på att de använder olika metoder och olika tidsspänn för att i slutändan välja den bästa kombinationen av antaganden.

Kommentarer från ledamöterna:

En ledamot undrade över vilken riskbefolkning som används för beräkningen av inflyttningsriskerna. Rikard förklarade att det var befolkningen i alla andra kommuner (riksprognosen minus den egna kommunen).

9. Ämnesdesign arbetsmarknad

Kaisa Ben Daher, Avdelningen för ekonomisk statistik

Kaisa berättade att det idag finns tre statistikansvariga myndigheter (SAM), SCB, Medlingsinstitutet och Arbetsmiljöverket, som tar fram statistik över 7 statistikområden och 22 statistikprodukter. Dessutom producerar och tillgängliggör Arbetsförmedlingen (AF), utanför den officiella statistiken, såväl statistik som prognoser.

Detta är ett prioriterat arbete på SCB projektgruppen ska ta fram en design för en helt moderniserad och framtidssäkrad arbetsmarknadsstatistik tillsammans med AF och berörda/ansvariga SAM. Planen är att använda nya datakällor och därigenom få minskad direktinsamling.

Under våren har arbetsgruppen bland annat besökt ett flertal användarråd för att berätta om det arbete som utförs. Under maj 2020 planeras ett eller ett par öppna seminarier där även ledamöter i alla användarråd gärna får delta för att få mer information och möjlighet att komma med inspel.

Kommentarer från ledamöterna:

Ordförande undrade vilken respons de har fått på träffarna med övriga användarråd, vilken tidsplan som gäller och hur man planerar att hantera de tidsseriebrott som blir en följd av förändringar i statistikframställningen.

Kaisa förklarade att projektgruppen önskar en förlängning av projektperioden till maj 2021. Regeringen har inte godkänt en förlängning, men å andra sidan så finns det fortfarande bara ett utkast till regeringsuppdrag än så länge.

Ordförande framförde att SCB gör en verklig ansträngning när det gäller utvecklingen av arbetsmarknadsstatistiken och något som är uppskattat, statistiken är efterfrågad och viktig.

10. Övriga frågor

Sekretariatet föreslår att höstens möte blir på förmiddagen fredagen den 23 oktober i SCB:s nya lokaler på Solna Strand.

11. Summering

Anders Ljungberg, ordförande

Ordförande tackade för alla presentationer och för de frågor som ledamöterna ställde. Trots att det var ett virtuellt möte hade allt fungerat ganska bra, men Anders hoppades ändå att höstens möte blir ett fysiskt möte.